

compressus aut contusus delicatum illum Cochinillæ colorem præbuit.

In *Actis Philosoph. Lond.* N^o 292. D. *Lewenboeck* microscopicas quasdam observationes dedit de *Cocconilla* ad probandum eam animale substantiam esse, non fructum aut excrescentiam alicujus plantæ, ut *Mercator* quidam *Amsterdamensis* existimabat. Quod ad argumentum quo utitur ad opinionem suam confirmandam, nimirum, quod Insecta hæc transmutationem non subeant, quia in ovis, quæ ex eorum corporibus exemit, Animalculum sex pedibus præditum semper observaverit; cum ad contrarium probandum æquè inservire possit hoc argumentum: nam cum *Scarabæorum* genus ova ponit, quæ omnia in hexapoda Animalcula abeunt, quæ in *Scarabæos* tandem mutantur. His addere liceat, quod ingeniosus ille *Rerum Naturalium* Exquisitor, D. *Jac. Petiver* in *Gazophylacio* suo Tab. i. Fig. 5. *Cochinillæ* in omnibus suis formis figuras exhibuit: *Hexapedis*, *Aureliæ*, *Scarabæi*.

XXV De Cicindela.

A. *Cicindela*, *Offic. Schrod.* v. 340. *Mouff. Insect.* 108. *Charlt. Exerc.* 48. *Mer. Pin.* 201. *Jons. de Insect.* 80. *Aldrov. de Insect.* 492. *Noctiluca* terrestris, *Col. Ecphr.* 1. xxxviii. *Scarabæus* *λαμπυρὶς* sordidè nigricans, corpore longo & angusto, seu *Cicindela* mas, *Raii Insect.* 78. *Cicindela* impennis seu foemina, *Ejusd.* 79. *The Slow-worm.* *Usu.* Insectum ipsum. *Vires.* Sunt qui in calculo commendant, *Schrod.* Vim anodynā ei attribuit *Cardan.*

De *Cicindela* magna inter Auctores dissensio & lis est, aliis volentem à reptili sexu tantum, aliis specie differre affirmantibus, in quibus *Julius Scaliger*, *Exercit.* 191. & ingeniosissimus vir D. *Richardus Waller*, *Philosoph. Transact.* N^o 167. pag. 841. qui propriā experientiā *Cicindelas* volantes utriusque sexus esse didicisse aiunt, siquidem coeuntes viderint. De quorum fide quamvis minimè dubitem, *Vitimigliæ* tamen apud *Fab. Columnnam* par. ult. p. 89. sententiam, etiamque *Mouffetti*, p. 109. *Cicindelas* volatiles mares esse, reptiles foeminas, confirmant experimenta nuper facta à vicino nostro D. *Benjamin Allen*, M. B. hic *Braintriæ* degenti, qui *Cicindelas* volantes cum reptilibus coivisse sæpius observavit, volantes inter se nunquam, ut neque reptiles; unde non immeritò colligit & concludit (cujus etiam experientiæ nos acquiescimus) volatiles mares esse, reptiles foeminas.

XXVI. De Proscarabæo.

A. *Proscarabæus*, *Offic. Mouff. Insect.* 162. *Jons. de Insect.* 74. *Mer. Pin.* 201. *Scarabæus* unctuosus, *Schrod.* v. 345. *Pinguiculum*, *Agricol.* *Meloen*, *Paracels.* *The Dil-Beetle.* *Maio & Junio* juxta vias, & passim in sylvis obrepit. *Usu.* Ipsum Insectum, & ejus liquor oleosus colore subflavo. *Vires.* *Cantharidum* naturam imitatur, urinam pellit & sanguinem, canis rabidi morsum egregiè expugnat, varos dictos, i. e. arthritidem vagam, auctore *Wiero*, curat pulvis vel conditura exhibita. Extrinsecus expetitur à quibusdam ejus liquor ad vulnera; additur & emplastris in bubone & carbunculo pestilentiali; permiscetur & antidotis, fitque inde oleum ex infuso animalium vivorum in oleo communi, quod loco Olei *Scorpio* num nonnulli adhibent, *Schrod.*

XXVII. De Blatta.

A. *Blatta*, *Offic. Aldrov. de Insect.* 499. *Blatta* foetida, *Mouffet. Insect.* 138. *Charlt. Exerc.* 49. *Jons. de Insect.* 82. *Mer. Pin.* 202. *Scarabæus* impennis tardipes, *Pet. Gazophylac. Nat. & Art. Tab.* 24. Fig. 7. *The Slow-legg'd Beetle.* In cellis vinariis reperitur. *Vires.* Cum oleo decocta aurium dolores instillatu mitigant, *Diosc.*

SECTIO SECUNDA.

De Exanguibus majoribus.

A. *Animalia* Exanguia majora pleraque Aquatica sunt; & ab *Aristotele Hist. Animal. lib.* 4. cap. 1. commodè dividuntur in tria genera, nimirum *Mollia* sive *Mollusca*, *Crustacea*, & *Testacea*.

Animalia

Animalia Exanguia majora sunt vel

Mollia sive Mollusca: *Sepia*.

Testacea; hæ autem vel sunt

Univalvia, minime tortilia, paululum curva, tenuia, ex utraque parte hiantia, externe

Glabra, colore albo: *Dentalia*.

Striata, colore ex viridi albicante: *Entalia*.

Turbinata, figura

Breviore, testæ apertura clausa operculo

E saliva confecto tantum ad hyemem: *Cochlea terrestris*.

Testaceo:

Oblongo & majore, colore spadiceo, odore gravi: *Blatta Byzantina*.

Rotundiore & minore, colore vario ex rubente & albo: *Umbilicus Marinus*.

Productiore, rostro sinuato, sive canaliculato, ventricoso, & basi, & capite sive rostro productiore, succo

Purpureo prægnans: *Purpura*.

Aqueo, seu decolor: *Buccinum*.

Bivalvia, valvis

Similibus non striatis

Asperis, Unionifera: *Mater Perlarum*.

Planis: *Mytilus*.

Dissimilibus asperis: *Ostrea*.

Crustacea, corpore

Productiore, media inter *Astacum* marinum & *Scyllam* magnitudine: *Astacus Fluvialis*.

Breviore & rotundiore, depresso, colore

Livido, tibiis & brachiis lævioribus: *Cancer Marinus*.

Ex rufio nigricante, tibiis & brachiis asperioribus & rugosioribus: *Cancer Fluvialis*.

Exanguia Mollia sive Mollusca.

Mollia sive Mollusca sunt, quæ cum sanguine careant, extrinsecus habent carnosum seu carnisiforme corpus, intus autem solidum & firmum, ossi respondent, R. Hist. Animal. p. 52.

Zoophyta sunt, quæ nec animalium, nec plantarum, sed tertiam ex utroque naturam habent, & ut Aristoteles loquitur, τὰ ἐναυροτεπείσθητα φύτῃ & ζῳῇ, quæ ambigunt inter plantam & animal, quæ Plantanimalia dici possunt, C. B. Pin.

I. De Sepia.

A. *Sepia*, Offic. Schrod. v. 332. Ind. Med. cix. Salvo. de Aquat. 165. Mont. Exot. 6. Aldrov. Exang. 44. Charlt. Exer. 51. Jons. Exang. 7. Bellon. de Aquat. 336. Rondel. i. 498. Gesn. Aquat. 851. Loligo, Sepia, Mer. Pin. 191. **The Cuttle Fish.** Usu. Os, seu Testa, substantia est testacea, candida & lævis, utrinque tumida; parte supina duriuscula, lævi & glabra; inferna, fungosa, mollicula, leviter aspera & friabili, in dorso piscis nata, saporis aliquantulum subacris. **Vires.** Exsiccat, abstergit, maculis, nævis, scabiei humidæ medetur, oculis convenit, gingivis tumidis subvenit, Asthmaticis auxilio est, Gonorrhœam sistit, Calculos pellit, Urinas movet. Humor ater intra vesiculam in corpore repertus, alvum movere dicitur. Ova renes & uteres abstergunt, menses & urinam cient, Schrod.

II. De Lepore marino.

A. *Lepus marinus*, Offic. Charlt. Exer. 51. Rondel. i. 520. Bellon. Aquat. 437. Gesn. Aquat. 475. *Lepus marinus* primus, Aldrov. Exang. 78. Jons. Exang. 9. **The Sea-Hare.** Maris incola est. Loligini parvæ similis est, describente Dioscoride. **Vires.** Per sese tritus, aut cum Urtica marina illitus capillos evellit, Diosc.

III. De Pulmone marino.

A. *Pulmo marinus*, Offic. Aldrov. Exang. 577. C. B. Pin. 369. Jons. Exang. 56. Bellon. Aquat. 438. Gesn. Aquat. 760. Rondel. Aquat. ii. 131. Charlt. Exer. 68. **Sea-Lungs.** Mari innat. Colore est crystalli in modum pellucido, cum cæruleo misto, substantia tam fragili, ut vix è mari integer eximi queat. **Vires.** Podagras pernionesque emendat Pulmo marinus recens tritus & illitus, Diosc.

IV. De Urtica marina.

Urtica dicta, quod admota contrectantis manum pungat, Plin.

A. Urtica marina, *Offic. Charlt. Exer.* 68. *Schonef. Ich.* 77. Urtica, *Jons. Exang.* 54. Urtica marina 5 & 6 *Rondeletii, C. B. Pin.* 369. Urtica rubra, *Rondel.* i. 530. *Bellon. Aquat.* 342. *Gesn.* 1039. *Aldrov. Exang.* 568. Urtica vel Pulmonis marini species, *Mer. Pin.* 194. **Sea Blub. er.** Aquis innatat, aestuque maris in litore saepe rejicitur. Corpora sunt pellucida, rotunda, compressa gelatinae in modum, cum venis rubris intermixtis. *Vires.* Cum Lepore marino viribus convenit.

Exanguia Testacea.

Exanguia testacea sunt, quorum intus est carnosae pars, foris firma, quae & flexu frangi, & ictu rumpi, & compressione disjici non possunt, *R. Hist. Animal.* p. 52.

Haec autem vel sunt Univalvia, vel Bivalvia, vel Turbinata.

Univalvia.

V. De Dentalio & Entalio.

A. 1. **D**entalium, *Offic. Schrod.* v. 328. *Charlt. Exer.* 63. *Mont. Exot.* 6. Dentales, *Scyll.* p. 136. *Tab.* xviii. n. vii, viii. Dentalium conchae species, *Ind. Med.* xlv. Dentale leve, album, altera extremitate rufescens, *List. Hist. Conch.* iv. *Seet.* 11. n. 2. Dentales, *Gesn. de Aquat.* 345. Tubulus Dentalis levis, *Lang. Meth. Testat.* 5. *Rondel. de Pife.* ii. 110. Autales dicuntur alii ejusdem formae, sed minores, *Bonan.* 91. **The Dog-Like-tooth-Shell.** In mari Britannico capiuntur. Tubulus est oblongus, gracilis, teres, nonnihil inflexus sive arcuatus, paulatim angustior, ab imo ad summum concavus, utraque extremitate

apertus, absque ulla naturali rima aut fissura, albus, altero tamen extremo parum rufescens, exterius laevis admodum & velut politus.

A. 2. Entalium, *Offic. Schrod.* v. 328. *Charlt. Exer.* 63. *Scyll.* 137. *Tab.* xviii. n. vi. Dentalium primum & quartum, *Aldrov. de Aquat.* 283. Autales, *Gesn. Aquat.* 345. Tubulus Dentalis striatus, *Lang. Meth. Testat.* 5. Tubulus aut Siphunculus maris, *Bonan.* 91. Dentale viride striatum, maximis striae rae majusculae admodum extantes, minimis striae densae & tenuiores, *List. Hist. Conch.* iv. *Seet.* ii. n. 1. Denticuli Elephantis, *Rumph.* 125. *Tab.* 41, 1. *Valent. Mus. Mus.* 187. **The Entaglia.** Praecedente longior est, & crassior multo, alias persimilis, nisi quod hic striatus sit, striis profundis, seu majoris porcis elatis, & coloris plerumque viridantis. Ex India Orientali transfertur. *Vires.* Utrumque, etsi in Medicina hactenus parum usitatum sit, attamen cum aliis testarum generibus ad similes affectus adhiberi posse verisimile est.

Itali moderni lapides, metalla, ligna quaecunque lineis aut figuris insculpta, aut etiam cannulata *Entaglie* vocant, unde & à vocis Dentalii proximitate, Entalii nomen ortum habuisse conjectat eruditissimus simul & ingeniosissimus vir, *D. Martinus Listerus, M. D.* Qui plura de Dentalio & Entalio desideret, consulat *Acta Philosoph.* N. 197.

Turbinata.

VI. De Cochleis.

A. 1. **C**ochlea terrestris, *Limax terrestris, Offic.* Cochlea testacea, *Schrod.* v. 283. Cochlea cinerea, maxima, edulis, cujus os operculo crasso, velut gypseo, per hyemem clauditur, *List. Hist. Animal. Angl.* 111. Cochlea cinereo rufescens fasciata, leviter umbellata, *Ejusd. Hist. Conch.* i. n. 46. Cochlea Pomatia edulis *Gesneri, Ejusd. Exerc. Anatom.* i. Pomatia, *Gesn. de Aquat.* 255. Cochlea terrestris gypseo operculo obliterata, *Aldrov. de Exang.* 389. **The Snail.** In meridionali Angliae parte frequens. *Usu.* Cochleae integre. *Vires.* Cochleae refrigerant, incrassant, consolidant, leniunt, nervis conveniunt ac pulmonibus. Hinc usus praecipui interne ad tussim,

tussim, phthisin, excreationem sanguinolentam, aliosque pulmonum affectus; hinc ad Hepatis calorem, & colicum dolorem. Extrinsecus maturant ac rumpunt anthraces, consolidant vulnera, præcipue nervorum, ulcera sanant, inflammationes mitigant, ventrem hydropicorum, hydrocelemque herniosorum detumescere faciunt, hæmorrhagiam cohibent, *Schrod.* Verum quoniam hoc genus Cochleæ minus frequens, nec ubique obvium est, Officinæ nostræ ejus loco *Cochlea vulgari majori pulla, maculata, & fasciata hortensi* utuntur, absque ullo, sententiâ nostrâ, gravi aut periculoso errore.

A. 2. Cochlea minor ex luteo & nigro variegata, *Ind. Med.* An cochlea interdum unicolor, interdum variegata, &c. *List. Hist. Conch. i. n. 54?* *The Paris Garden Snail.* In hortis apud Parisienses invenitur. *Ufu.* Testa. *Vires.* Servantur ad Collyria.

A. 3. Cochlea aquatica, *Offic.* Cochlea fusca, fasciis crebris angustisque prædita, *List. Hist. Animal. Angl. 162.* Cochlea nigricans, dense & leviter striata, *Ejusd. Hist. Conch. iv. Sect. 5. n. 43.* *The Water-Snail, or Periwinkle.* In Catalogo simplicium Pharmacopœiæ Londinensi præfixo inter aquatiliū testas invenio Cochleæ & Buccini titulos, quæ eum nomina generica sunt, species sub se plurimas complectentia, ut *Aldrovandum, Gesnerum, Johnsonum, Bonannum*, sed præcipue celeberrimum nostrum *D. Martinum Listerus*, *M. D.* consulentibus patebit; quænam ex omnibus deligenda sit, non ausim determinare, huic tamen pisci id nominis attribui, quoniam in mari nostro aut ora maritima frequens invenitur; ejusque caro easdem vires habere dicitur, quas Cochlea terrestres. Quod ad testas Cochleæ, Conchæ, Buccini attinet, quamcunque assumas & utaris, modò marina sit, perinde est: Sunt enim omnes Alkali & earundem virium participes. At neque *Dioscoridem* aut *Actium* inter Ostreum, Purpuram, aut Buccinum in calcem aut cinerem redacta ullam distinctionem facere observavit eruditissimus *Listerus*, verum omnibus eandem vim causticam tribuisse.

A. 4. Cochlea cæolata, *Aldrov. de Exang. 393.* *Jonf. de Exang. Tab. xii.* *Gesn. de Aquat. 240.* *Rondel. de Pisc. ii. 98.* *Charlt. Exer. 62.* Cochlea cæolata antonomasticè dicta, *Bonan. 114. Tab. xi. n. 11, 12, 13.* Cochlea Trochiformis striata, rugosa, papillosa, &c. *Lang. Meth. Test. 51.* In mari mediterraneo inveniuntur. *Ufu.* Operculum, Officinis *Umbilicus Marinus* dictum, *Bellon. de Aquat. 430.* *Mont. Exot. 6.* Operculum cochlea-

rum marinarum subrotundum in se contortum, *Lang. Meth. Test. 56.* Substantia lapidea, superficie plana, sphaeræ lineâ insigni, colore fulva; altera parte concava umbilici in modum, colore carneo aut igneo, sapore terreo. *Vires.* Venerem stimulat, inquit *Johnsonus*.

Augustinus Scilla, aut ova Cochlearum, aut abbreviata, nondum perfecta, & ab iisdem cochleis generata hoc operculum esse sibi persuadet; at ingeniosissimus ille vir *D. Joannes Raius*, cum in Italia peregrinatus est, ipsum piscem vivum in testa sua hujusmodi operculo tectum, recens è mari extractum Romæ nactus est.

VII. De Blatta Byzantia.

Blatta Byzantina, *Offic.* Blatta Byzantia, *Schrod. v. 325.* Blatta Byzantia sive Unguis odoratus, *Park. Theat. 1573.* *Ind. Med. xxi.* Blatta Byzantina, Unguis odoratus, *Mont. Exot. 6.* Operculum cochlearum marinarum subrotundum vulgare, *Lang. Meth. Test. 56.* Blatta Byzantia Arabum, *Aldrov. de Exang. 346.* Operculi Conchylii & Buccini, *Rondel. de Pisc. ii. 86.* *The Constantinople Sweet-Boof.* Tegumentum est oblongum, quibusdam Testæ Turbinatæ, substantia cornea, colore spadiceo, odore gravi, *Alloen Barbad. æmulans.* *Vires.* Interne laxat alvum, splenem emollit, vitiososque humores discutit. Externè excitat fustitu scæminas strangulatu uteri oppressas, comitialesque. In reliquis idem præstare poterit, quòd aliæ concharum testæ, *Schrod.*

Testa hæc multæ inter eruditos contentionis materia fuit, *Matthiolus Unguem Odoratum & Blattam Byzantinam* pro eadem re à *Serapione & Avicenna* aliisque è Græcis recentioribus habita fuisse affirmat. Cui opinioni Officinæ etiam nostræ, & *Schroderus*, & *Parkinsonus*, atque etiam *Paulus Ammannus* favent: Ut & *Rumphius*, qui Blattam Byzantinam operculum Muricis seu Pseudo-purpuræ in mari Ambonico inventam esse tradit. His contradicit *Fuchsius*, qui Blattam Byzantinam Purpuræ operculum esse ait, & ab Onyche *Dioscoridis*, i. e. ungue odorato, diversum: Quod ab ingeniosissimo *D. Martino Listero*, *M. D.* literis ad me datis clarius demonstratur, cujus observationes ipsius verbis in Latinum versis accipe:

‘ Blattam Byzantinam Ungui odorato successisse, ejusque loco in Officinas illatam fuisse autumo, *Diosc.* temporibus optimus, viz. pallidissimus & pinguisissimus à mari Rubro advectus est; nigrior

' minorque à Babylone aut sinu Persico.' Verum, ut videtur, recentior ætas circa Byzantium inventis contenta est, unde Blatta Officinalis hodierna cognomen obtinuit. Blattæ nomen huic operculo (ut conjicio) inditum est à colore, ut quæ Blattæ pistri-nariæ Londini frequentissime colorem obscure capillaceum referat; partim etiam quod Blatta hæc Scarabæi genus sit latum, & tenue operculi istius instar.

Fatendum equidem est, eundem Dioscoridem Unguem dictum operculum fuisse (πῦμα κογχύλιον) affirmare Purpuræ piscis operculo simile; suo tempore usitatum intelligit, quando (ut videtur) Unguis Odoratus deperditus fuit, saltem in Europam non illatus. Verum ex eodem Dioscoride apparebit Unguem verum operculum minimè fuisse, unde & operæ pretium erit errorem hunc detegere, & consequenter ostendere quantum delirarunt moderni, Turbinis marini operculum pro vero Ungue odorato substituendo.

Unguis historiam, prout eam tradit Dioscorides, accipe: In lacubus, inquit, nardiferis Indiæ reperitur; quapropter, & Conchyliis Nardum depascens, aromaticus evadit (seu odoramenta redolet) colligitur verò postquam æstivis caloribus lacus inaruerint. Concludit Conchylium ipsum ustum seu calcinatum eadem quæ Purpuram & Buccinum efficere. Et in capite de Nardo, Indicam Nardum prope fluvium Gangem nasci scribit, hoc est, in lacubus quibusdam, quos fluminis istius inundatio efficit. Hinc apparet (1.) Unguem odoratum aquarum dulcium Conchylii partem fuisse. (2.) Si in lacubus Nardiferis ad fluvium Gangem colligeretur, qui sit, ut idem à mari Rubro aut Babylone adferretur? Deinde, cur testa ipsa, inutilis sarcina, tam longo itinere à Gange fluvio ad Græciam usque deportaretur, si solius operculi (quod decimam partem ipsius testæ pondere raro excedit) usus esset. Quod si adferri & venundari non soleret, quorsum vires ejus adjicerentur, aut quomodo earum experimentum fieri posset? Hinc conjicio Unguem odoratum verum nonnihil similem fuisse dimidiæ testæ Petunculi istius fluvialis in fluvio Thamefi frequentissimi, pollicaris unguis magnitudine & crassitie, idque ob sequentes rationes.

1. Quod Unguis odoratus pisciculus Bivalvis, seu Mytilus, aquarum dulcium alumnus esse videtur, cum lacuum ad fluvium Gangem exsiccationem expectarent antequam eos colligerent. Jam vero Bivalvia arena & limo reconduntur, nec unquam in summas aquas emergunt, iisque innatant & fluitant, ut Turbinata solent (quibus solis operculum

proprium est) ideoque quovis tempore facile capiuntur. 2. Animalculum hoc Conchylium vocat, & generali illo nomine ab aliis omnibus speciebus, de quibus variis capitibus agit, distinguit; quod quamvis utrique Generi tam turbinato quam bivalvi commune sit, peculiariter tamen & maxime proprie Concham seu Bivalve denotat. 3. Onyx disertis verbis à Plinio inter Bivalvia recensetur. Siquidem (l. 32. c. 11.) synonyma illi sunt Solen, Aulos, Donax, Onyx, Dactylus. Et expressius adhuc (lib. 9. cap. 61.) Concharum genera sunt Dactyli ab humanorum unguum similitudine appellati. Unde verisimillimum est Onychem odoratum à lacubus aquæ dulcis, qui ad Gangem Indiæ flumen sunt, olim advectum non absimilem fuisse vulgari Onychi maris Mediterranei, qui è Solenum genere fuit. Hæc omnia Listerus. Ex quibus Vir ille doctissimus rectè insert, & concludit Blattam Byzantinam Officinarum Unguem Odoratum Veterum (quocum confunditur) non fuisse; quem ob difficilem ex India in Europam transitum olim deperditum, & oblivioni traditum esse magna probabilitatis specie conjectatur. Illud certè nobis constat, operculo illi quod in Officinis nostris Blattæ Byzantine nomine venditur è notis caracteristicis Unguis odorati Veterum nullam convenire, quem medicamentum probum & efficax fuisse credibile est ab odore quem obtinuit aromatico, qui in pulveribus nostris testaceis desideratur.

VIII. De Buccino.

Buccinum, Offic. Buccinum album, leve, maximum, septem minimum spirarum, List. Hist. A. A. 155. Buccinum rostratum majus crassum orbibus paululum pulvinatis, Ejusd. Hist. Conch. iv. Sect. xiv. n. 4. The Tachelk. In alto mari ea piscantur. Nomen est genericum sub se plurimas species complectens, ut in Cochlea aquatica ostendimus. Usu. Testa. Cionia, Offic. est media pars circa quam testa volumen claviculatim intorquet. Vires. Cremata simili modo Purpuris Buccinisque facultatem urendi consequuntur. Testa cum Ostrea & reliquis testis viribus convenit

IX. De Purpura.

Purpura, Offic. Purpura nostras violacea, Col. de Purp. 1. Purpura violacea Fab. Columnæ, List. Hist. Conch. iv. Sect. xv. n. 1. ex Tarentino sinu allata, Bonan. 150. n. 172. The Purple Fish. In mari Mediterraneo frequens. Usu.

Ufu. In Officinis testa valida, rugosa, striata, tuberculis brevibus inæqualis, inter Mechanicos Sannes purpurea ad tingendum olim in usu fuit. *Vires.* Alkali est, & cum reliquis testis viribus convenit.

In Purpura describenda adeo breves & obscuri fuere Veteres, ut quodnam Conchylium sit Recentioribus litigandi occasionem dederint, à quibus variæ producuntur species, purpuream saniem gignent. Verùm *Fab. Columna* litem determinavit, veram Purpuram demonstrando. Quamvis autem hodie purpura genuina Officinis nostris vix cognita sit, purpurei tamen succi cognitio adnotante ingeniosissimo illo & eruditissimo viro jam antea laudato, *D. Martino Lister*, ab antiquis usque temporibus ad sæculum nostrum traditione saltem transmissa & derivata est; in hisce etiam Insulis; inter Arcana tamen habita & studiose celata; donec *D. Guill. Cole* eam arripuit & publico exhibuit, *Act. Philof. Lond. N. 178. p. 1278.* quo Lectorem refero. Quinetiam *D. Robertus Southwell, E. A. Regiæ Societatis* tunc Præses dignissimus, multos ante annos *D. Listero* retulit, matrem suam in Hibernia dum viveret celebrem fuisse sudarii piscis cuiusdam succo indelibilibus notis, quæque elui nequirent signandis. Quin & Bedæ temporibus Ars purpuram tingendi in Anglia usitata summoque in pretio habita erat. Sunt Cochleæ (inquit *Hist. Eccles. Gentis Angliæ, lib. 1. cap. 1.*) fati superque abundantes, quibus Tinctura coccinei coloris conficitur. Cujus rubor pulcherrimus nullo unquam solis ardore nulla valet pluviarum injuria pallefcere; sed quo vetustior eo solet esse venustior.

X. De Concha venerea.

A. Concha venerea, Conchula Cytheriaca, *Mont. Exot. 6.* An Venerea in mari Siculo, & Tarentino frequens, ubi vulgò vocatur Porcelletta, *Bonan. 145. n. 251.* *Ufu.* Testa. *Vires.* Edulcorat, *Mont. 31.* In Officinis nostris est incognita.

Bivalvia.

XI. De Ostrea.

A. Ostreum, *Offic.* Ostreum vulgare, *Ind. Med. lxxxvii.* Ostreum striatum striis peculiaribus, *Lang. Meth. Test. 82.* Ostreum vulgare maximum intus argenteo quodam splendore albescent, *List. Hist. A. A. 176.* Ostrea, *Schrod. v. 531. Charlt. Exer. 66. Rondel. ii. 37. Schonef. lcht. 54. Gesn. Aquat. 645. Jons. Exang. 44. Mer. Pin. 193.* Ostrea Rondeletii marina, *Aldrov. Exang. 482.* Ostrea major sulcata inæqualiter utrinque ad cardinem denticulata, *List. Hist. Conch. iii. 20.* Concha satis nota in cœnis Ostrea Latine dicta non Ostreum, *Bonan. 108. Tab. 70.* **The Oyster.** Plurimis locis in nostro mari capiuntur. *Ufu.* 1. Testa. 2. Margaritæ Scotiæ *Offic. Mont. Exot. 6.* Margaritæ spuria five Ostrearum, *Ind. Med. lxxii.* Sunt substantiæ lapideæ rotundæ albæ, Viciæ vel Pisi ferè magnitudine, saporis terrei. 3. Caro in culinis frequentissima est. 4. Foetus, i. e. Vescicaria marina, *Offic. J. B. iii. 818. Chab. 580. Rai Cat. Angl. 302.* Pila marina velut ex ampullis constans ad spumæ similitudinem, *C. B. Pin. 368.* **Sea Shells.** Hæ æstu maris in litora sæpe rejiciuntur. 5. Testa petrificata, i. e. Ostracites, *Offic. Ostracites, Boet. de Lap. 393. Lart. de Lap. 124. Gesn. de Lap. 84. Plot Hist. Oxon. 105. Morton Northampt. 189.* Ostracites maximus rugosus & asper, *List. Hist. A. A. 236.* An n. 37. *Ejusd. Hist. Conch. App. lib. iii.* Ostracites maximus conglobatior admodum crassus in argillaceis delitescens, *Luid. Lithogr. 26. N. 471.* Ostracites rugosus & undatus mediocris subcinereus subrotundus, *Lang. Hist. Lap. Fig. 151. Tab. 47.* 2. Ostrea labris non crenatis, *Woodw. Att. ii. 43. N. f. 142.* **Hobgoblin's Claw** à vulgo vocatur. Testæ similitudinem habet crustosus & in laminas fissilis. In fodinis & glareosis reperitur. *Vires.* Testæ vim habent exsiccandi, sudorem movendi, abstergendi, &c. hinc usus earum internus præcipuè est in febribus quibus interveniente sudore medentur. Externè conveniunt indurificis absterforiis, in mariscis & condylomatis ani reprimendis. Ostrea pestiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad se trahunt, *Schrod.* Margaritæ cum Orientalibus viribus conveniunt. Ostracite utuntur mulieres

mulieres pumicis loco ad pilos auferendos. Potus in vino menses fluentes sistit. A purgatione sumptus conceptionem prohibet. Ad nomas, & mammarum inflammationes imponitur utiliter, *Diosc.* Cum floribus Chamaemeli sumptus Lithontripicum insigne aestimatur.

XII. De Matre Perlarum.

MATER Perlarum, *Offic. Schrod. v. 530.* Concha Margaritifera, *Mont. Exot. 6. Jons. Exang. Tab. 13. Bellon. Aquat. 402. Aldrov. Exang. 418. Charlt. Exer. 64.* Concha Mater Unionum, *Rondel. Aquat. ii. 33.* Concha Mater Unionum dicta aut Margaritifera, *Bonon. 93. II. n. 1.* Concha Margaritifera plerisque, *Berberis Antiquis Indis dicta, Liff. Hist. Conch. iii. n. 56.* Concha valvis aequalibus inaequilatera mediocriter vel leviter umbonata, &c. *Lang. Meth. Test. 69.* *Bocher of Pearl.* In mari Mediterraneo & alibi inveniuntur. *Usu.* Testa est, valida & ponderosa, extus rugosa, & aspera, non striata, intus laevis, argenteo colore, saporis terrei. *Margarita, Offic. Pearls.* Sunt substantiae lapideae, rotundae, aut angulosae, granulatae, albae, pellucidae, saporis terrei, ex peritomate eodem quo testae generantur productae. Duplices censentur, Orientales & Occidentales: Illae splendiores sunt, adeoque caeteris praefertuntur, & praesertim Persicae. *Vires.* Testae praeter vires concharum communes (quas videtis in Ostreo) sunt qui vim cordialem huic attribuunt, verum quo successu, videant ipsum. Margaritae Cordiale praebent nobilissimum, quo balsamum vitae oppressum, viresque exolutae insigniter recreantur ac confortantur, proinde venenis, pesti, & putredini resistunt, animum exhilarant, &c. *Schrod.*

N. B. Margaritas non tantum in hoc genus conchis reperiri, sed etiam in aliis multis, ut Ostreis, Mitylis, &c.

Plinius Hist. Nat. lib. 9. cap. 35. Margaritas è rore genitas esse tradit; cui à Petro Joan. Fabio contradicitur, qui Quod ipsae Margaritae sint nihil aliud, quam lepra concharum affirmat: Dicit enim, Conchae omnes sunt leprose. Nobis autem ejusdem naturae & qualitatis esse videntur cum concharum in quibus inveniuntur testis, quarum morbosae quaedam excrementae sunt, non roscidi conceptus: Earum vires tantopere celebratae, non aliae sunt quam quae conchis omnibus communes.

XIII. De Mytulo.

MYTULUS, *Offic. Schonef. Icht. 54. Bellon. de Aquat. 397. Gesn. de Aquat. 277. Rondel. de Aquat. ii. 48. Mytuli, Mer. Pin. 193. Mytulus Rondeletii, Aldrov. de Exang. 512. Liff. Hist. Conch. iii. n. 200.* Musculus ex caeruleo niger, *Ejusd. Hist. Animal. Ang. 182. Musculus, Bonon. 102. n. 30. The Muscle.* In mari nostro capiuntur. *Usu.* Testa. Vires. Alkali sunt, & cum reliquis testis viribus conveniunt.

XIV. De Farragine.

FARRAGO, *Offic. Aristot. Farrago Australis, Alcyonium secundum Dioscoridis, C. B. Pin. 368. Vesicaria marina nigra, Farrago Aristotelis quorundam, J. B. iii. 818. Chab. 580.* Mytilorum aliorumve testaceorum scetura nobis videtur.

XV. De Ungue Odorato.

UNGUIS Odoratus, *Offic. Onyx, Dioscorid. The Sweet Hoof.* Quid sit Officinis nostris ignoratur, cujus in loco Blattam Byzantinam substituunt, ut in capite de Blatta Byzantina ex observationibus eruditissimi D. Martini Lister demonstravimus, quo Lectorem refero. Qui plura de a velit consulat, *AA. Philosoph. n. 192. p. 642.*

XVI. De Concha.

CONCHA, *Offic. Schrod. v. 32.* Concha longa lataque, in mediis cardinibus, cavitate quadam pyriformi insignita, *Liff. Hist. A. A. 170. Shell-Fish. Usu.* Testa. Vires. Ostreis & reliquis testaceis convenit. Ut Cochleae & Buccini, ita & Conchae nomen genericum esse, sub se plurimas species complectens, in capite de Cochleis ostendimus, quò lectorem refero.

XVII. De Pectunculo.

PECTUNCULUS, *Offic. Schonef. Icht. 55. Pectunculus vulgaris, albidus, rotundus, circiter 26 striis majusculis, & planioribus donatus, Liff. Hist. A. A. 189. Capite minore, rotundiore, & magis aequali margine, Ejusd. Hist. Conch. iii. n. 171.*

n. 171. Concha striata altera, *Rondel. de Aquat.* ii. 21. Concha striata altera *Rondeletii, Aldrov. de Exang.* 449. Concha cordiformis æquilatera umbone cardinum unito striato, *Lang. Meth. Test.* 60. **The Cockle.** Passim in littore arenoso magna copia reperiuntur. *Ufu.* Caro in culinis, testa in Officinis. *Vires.* Caro gratissimi saporis est, tam cruda quàm cocta; ex testa usta & in cinerem redacta dentifricia optima conficiuntur.

XVIII. De Tellina.

A. **T**ellina, *Offic.* *Jens. Exang.* 48. Tellina secunda, *Rondel. de Aquat.* ii. 7. *Aldrov. de Exang.* 518. *Gesn. Aquat.* 940. Tellina, *Charlt. Exang.* 67. *Bellon. de Aquat.* 403. *Marris Italici, Bonan.* 104. n. 57. Tellina intus ex viola purpurascens, in ambitu ferrata, *List. Hist. A. A.* 190. Subfusca angustior intus purpurascens, *Ejusd. Hist. Conch.* iii. n. 217. **The Limpin.** In mari capiuntur. *Vires.* Recentes alvo utiles, sed maximè jus earum. Salitæ uruntur, tritæque in cinerem & cum cedria instillatæ, avulsos palpebrarum pilos renasci non patiuntur, *Diosc.*

XIX. De Chama.

A. **C**hama, *Offic.* *Charlt. Exer.* 65. *Bellon. de Aquat.* 403. Ab altero tantum latere ferè naturaliter hiantibus, *List. Hist. Conch.* iii. n. 258. Chama, alio nomine *Glycymerides* magna, hoc est, Chama magna dulcis, *Bonan.* 106. n. 59. Chama *Glycymeris, Aldrov. de Exang.* 473. *Rondel.* ii. 13. *Jens. Exang. Tab.* 14. *Gesn. de Aquat.* 71. **Barbard Cockle.** In mari Iberico reperitur. *Vires.* Chamarum allarumque conchularum in exigua aqua decoctarum jus, alvum ciet; id cum vino assumitur, *Diosc.*

Exanguia Crustacea.

Exanguia crustacea sunt, quæ firmas suas partes ex his habent, intus autem carneam molliam. Partes quoque illæ firmæ non potius frangi, quàm digiti compressæ dici debent, *Raii Synop. Animal.* p. 52.

XX. De Astaco marino.

A. **A**stacus, *Offic.* *Gesn. de Aquat.* 91. *Rondel. de Aquat.* i. 538. Astacus verus, *Aldrov. Exang.* 112. Astacus marinus communis, *Jens. Exang.* 13. Astacus marinus, *Mer. Pin.* 191. *Charlt. Exer.* 55. *Schonef. Ich.* 23. **The Lobster.** In mari capiuntur. *Vires.* Caro multum nutrit, undè in Phthisi commendatur. Crusta seu Testa cremata in vino pota Renes expurgat, & Calculos frangit.

XXI. De Astaco fluviatili.

A. **A**stacus fluviatilis, *Offic.* *Rondel. de Pisc.* ii. 210. *Schonef. Ich.* 24. *Gesn. Aquat.* 104. *Mer. Pin.* 192. *Charlt. Exer.* 56. *Aldrov. de Exang.* 129. *Jens. Exang.* 15. Cammarus, *Bellon. de Pisc.* 355. Cancer, *Schrod.* v. 325. **The Crabs, or Crevis.** In fluviis invenitur. *Ufu.* Caro, Lapelli, Oculi Cancræ, *Offic.* Oculi Cancrorum, *Charlt. Exer.* Oculi Cancrorum seu potius Lapelli Astracorum fluviatilium, *Ind. Med.* lxxxiv. **Crabs, Crys.** In capite, ut quidam asserunt, seu potius ston-acho, duos gerunt lapillos, albos, rotundosque, lenticulari figura singulari seu orbiculari, pisi majoris magnitudine, una parte compressi, & sinuati acetabuli in modum, alterâ convexi lamellati, saporis terre. *Ufu.* Putamen. Istorum sæpe occurrit genus factitium ex Cimolio albo in illam formam confectum, quod pro illis venditur, sed fraus istum frangendo detergi potest; namque veri Cancrorum oculi laminati sunt in parte gibbosi, quâ factitii carent. *Vires.* Caro refrigerat, humectat, dolorem sedat, multum nutrit in Atrophia. *Lapelli* refrigerant, siccant, abstergunt, discutunt, tartarum & sanguinem coagulatum resolvunt, calculum atterunt. Hinc usus magni in Nephritide, Pleuritide, Asthmate, dolore Colico, &c. interviunt dentibus abstergendis. Putamen seu Testa easdem cum Lapellis vires obtinet. Insuper scabiem puerorum ex salis humoribus sanat; febrium intermittentium paroxysmos areet, *Schrod.*

XXII. De Cancelli.

A. **C**ancellus Astaci marini species, *Ind. Med.* xxvi. Cancellus, *Rondel. de Pisc.* i. 553. *Aldrov. de Exang.* 218. *Gesn. de Aquat.* 161. *Bellon. de Aquat.* 362. *Jens. Exang.* 24. Cancellus

cellus quibusdam Bernhardus Eremita dictus, *Charlt. Exer.* 58. Cancer in Testis degens, *Mer. Pin.* 192. *The Wrong Heir.* *Usu.* Animal. *Vires.* Oleum ejus ex Americâ adhibetur pro Rheumatismis.

XXIII. De Squilla.

A. 1. **S**quilla, *Offic.* Squilla gibba, *Schonef. Icht.* 72. *Rondel. de Pis.* i. 549. Squilla parva, *Mer. Pin.* 192. Squilla gibba Rondeletii, *Aldrov. de Exang.* 150. *The Shrimp.* In mari capiuntur. *Vires.* Cum Astaco viribus convenit.

A. 2. Crangon, *Offic.* Squilla Crangon, *Aldrov. de Exang.* 149. *Rondel. de Pis.* i. 547. *Gesn. Aquat.* 906. *Jons. Exang.* 17. Alia Squilla, *Bellon. de Pis.* 359. *The Prawn.* Maris incola est. *Usu.* Animal. *Vires.* In culinis frequens, multum nutrit, unde in Phthisi laudatur.

XXIV. De Cancro marino.

A. **C**ancer, *Offic.* *Schonef. Icht.* 30. Cancri marini maximi apicibus Chelarum nigricantibus, *Ind. Med.* xxv. Pagurus, *Bellon. de Aquat.* 368. *Aldrov. de Exang.* 186. *Jons. de Exang.* 21. *Gesn. de Aquat.* 155. *Mer. Pin.* 192. *Charlt. Exer.* 57. Cancer Mæas, *Rondel.* i. 560. quoad fig. & descript. sed nomina sunt transposita. *The Sea Crab.* In mari capiuntur. *Usu.* Ungulæ seu Chelæ Officinis dictæ, & Testa. *Vires.* Eisdem cum Conchis vires obtinent. Insuper Scabiem puerorum ex salis humoribus sanant, febrium intermittentium paroxysmos arcent, *Schrod.* Præferuntur apices nigri Ungularum. Cancer integer, i. e. substantia edulis in cibis laudatur. In Medicina, Phthificis prodesse Rondeletium experientia docuit. Stranguriam sanant, *Jons.*

XXV. De Cancro Fluviali.

A. **C**ancer fluvialis, *Offic.* *Jons. de Exang.* 23. *Charlt. Exer.* 57. *Bellon. de Aquat.* 365. *Rondel.* ii. 208. *Gesn. de Aquat.* 137. *Matth.* 307. Cancer fluvialis Matthioli, *Aldrov. de Exang.* 207. *The River Crab.* In Græcia, Creta, Sicilia, &c. inveniuntur, carent Galli & Germani, unde non sine errore Astacos fluviales in Cancrorum visum usurpant. *Vires.* Refrigerant, humectant, dolorem sedant, ferocientes spi-

ritus figunt. Hinc usus præcipui in æstu, ac dolore capitis & renum, in Angina, Atrophia; extrinsecus valent in igne Persico ac ambustis.

XXVI. De Echino marino.

A. 1. **E**chinus, *Offic.* *Jons. Exang.* 39. *Aldrov. de Exang.* 403. *Bellon. de Aquat.* 384. *Charlt. Exer.* 62. Echinus marinus, *List. Hist.* A. A. 169. *Mer. Pin.* 192. Echinus major, *Gesn. Aquat.* 350. Echinus Ovarius, *Riolan.* i. 578. Echinus Ovarius rotularis dictus, subflavescens, viginti striis, quarum decem e papillis, & aliæ decem e transversis lineolis conflatae sunt, interstitia striarum punctulis minimis occupantibus, *Lang. Hist. Lap.* 124. *Tab.* 35. Echinus Cidaris miliaris basi pulvinata; rarioribus & minoribus eminentiis, *Klein. Echinod.* 17. *Tab.* ii. C. D. Echinus Ovarius secundus, *Mort. North.* 231. *Tab.* 10. *Fig.* 3. Echinus Ovarius. *Plot. Hist. Oxon.* 107. *Tab.* v. n. 5. *List. Hist. A. A.* 222. *Tab.* 7. n. 23. Echinus ex alterâ parte planus, ex alterâ subsphaericus purpurascens, aculeorum vestigiis parum eminentibus, *Ejusd. App.* 27. *The Sea Hedge Hog.* In alto mari capiuntur. *Vires.* Stomacho ventrique utilis est: Urinam ciet, Hujus testa cruda inassata commodè medicamentis admiscetur, quæ Ploras abstergunt. Crematæ verò cinis fordida ulcera expurgat, luxuriantem carnem reprimat, *Disse.*

A. 2. Echinus Ovarius, *Plot. Hist. Oxon.* 126. *Tab.* v. *Fig.* 4. *Mort. Woodw. Attempt. Tem.* 1. p. 11. n. 178. *North.* 232. *Tab.* 10. *Fig.* 5. Echinometra circinata papillis maximis, *Breyn. Sched.* 55. *Tab.* 1. *Fig.* 1, 2. Echinus spoliatus a spinis suis, *Aldrov. Exang.* 403. *Jons. Exang. Aquat.* *Tab.* xii. Echinites albo cinereus, *List. Hist. A. A.* 221. *Tab.* 7. n. 22. Echinites Ovarius subluteus major quinque striis incurvatis è duplici serie transversarum lineolarum conflatis, quolibet interstitium striarum decem scutillis, reliquum verò spatium innumeris minimis papillis occupantibus, *Lang. Hist. Lap. Helv.* 123. *Tab.* 35. F. 1. Echinites orbiculatus laticlavus medius, *Luid. Lithop. Brit.* 45. n. 915. Echinites cidaris mammillata 11. *Klein. Echinod.* 19. *Tab.* vii. A. Istrice dimare petrificato, *Scill. le vana Specul.* 148. *Tab.* xxiv. An Ovum agrinum, *Boet. de Lap.* 347. *Laet. de Dap.* 109. *The great Sea Urchin.* *Usu.* Glandula seu Spica, *Lapis Judaicus Offic.* dictus,

dictus, vide pag. 44. antea; cujus synonymus est Radiolus glandularius subcinereus major, partim tenuissimè striatus, partim punctulatus, *Long. de Lapid. 127. Tab. 36. f. 2.* Radiolus glandularius, seu Lapis Judaicus Boetii, *Luid. Lithp. Brit. 49. N. 998.*

Hic Lapis mihi esse videtur spina *Echinidis Ovarii* petrefacta, sed speciei multo majoris eâ quam hic exhibeo. De Lapide priùs tractavi, p. 44. ubi inveniat Lector.

CLASSIS SECUNDA,

DE

Animalibus Sanguineis.

SECTIO PRIMA.

De Piscibus.

Sanguinem voco liquorem illum rubicundum, vitæ sedem fontemque, caloris nativi pabulum & vehiculum, qui circulari motu jugi & indefinente per arterias & venas fluit, *R. Synop. Animal. p. 50.*

Non sum nescius (inquit doctissimus *Raius*) Piscis nomen à nonnullis quàm latissimè extendi ad Aquatilia omnia significanda, tam sanguinea, quam exanguia majora. Quin & vulgus nostrum hæc omnia pro Piscibus habet: verum nobis definientibus, Piscis Animal est aquatile, sanguineum, pedibus carens, vel squamis vel cute nuda contextum, pinnis natans, in aquis perpetuò degens, nec sponte unquam in siccum exiens. *Vid. Willoughb. Ichthyograph. 1.*

Pisces sunt vel

Branchiis respirantes corde unico ventriculo prædito, iique vel

Ovipari (i. e. ova non intus foventes, sed in aquas ejicientes, ubi calore solis foventur, & excluduntur) dorso erecto natantes, vel corpore

Longo & lubrico, squamis quoque carente, pinnis

Ad branchias obtinentes, ventralibus destituti: *Anguilla.*

Utroque pari donati, i. e. branchiali & ventrali

Duabus in dorso pinnis: *Mustela fluviatilis.*

Unica in dorso pinna: *Lupus Marinus.*

Contractiore, vel saltem non admodum lubrico, pinnis

Non aculeatis, quibus

Unica in dorso pinna,

Marini, quorum pinna dorsalis aut

Gravitatis centro apponitur; linea in ima ventris carina è squamis composita.

Serrata: *Halec.*

Non serrata: *Encrasischelus.*

Non longe è cauda sita

Squamosus, corpore pentagono: *Sturio.*

Non squamosus: *Ichthyoscolla.*

Fluviatiles & lacustres

Dentati: *Lucius.*

Edentuli, squamis

Maximis: *Carpio* five *Cyprius.*

Mediæ magnitudinis: *Barbus.*

Minimis, tenuibus, viscido connexis: *Tinca.*

Duæ in dorso pinnæ eriguntur

Edentuli: *Aschia*, five *Thymallus.*

Dentati: *Trutta.*

Aculeatis, duabus in dorso pinnis, anteriore autem spinis radiata,

Marina: *Mugil.*

Fluviatilis: *Perca.*

Vivipari, i. e. qui ova intus concipiunt majuscula, avium modo, eaque in utero fovent, cartilaginei

Longi: *Galeus.*

Plani: *Raia*, &c.

Pulmone respirantes, corde duobus ventriculis prædito, iisque vel

B b b

Dentati,